

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 11 marca 2024 r.

Poz. 3095

UCHWAŁA NR 663/LXIV/2024 RADY POWIATU W RADOMIU

z dnia 4 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1426 z późn. zm.) Rada Powiatu w Radomiu uchwala, co następuje:

§ 1. Rada Powiatu przyjmuje 3 – letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026, w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Radomskiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Murawski

Załącznik do
Uchwały Nr 663/LXIV/2024
Rady Powiatu w Radomiu
z dnia 4 marca 2024 r.

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Radomiu**

**3 - LETNI
POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2024 – 2026**

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp**
- II. Pomoc dziecku i rodzinie – deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej**
- III. Piecza zastępcza w powiecie radomskim**
- IV. Analiza SWOT**
- V. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej**
- VI. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej**
- VII. Limit rodzin zastępczych zawodowych**
- VIII. Adresaci i realizatorzy Programu**
- IX. Finansowanie Programu, termin realizacji**
- X. Monitoring i ewaluacja Programu**

I. Wstęp

„Spokojne dzieciństwo pozwoli dzieciom patrzeć z ufnością na życie i na dzień jutrzejszy”

/Jan Paweł II/.

Niewiele rzeczy kształtuje człowieka tak, jak jego rodzina. To wychowanie, tradycje i zwyczaje w niej panujące decydują o tym, kim stanie się dziecko, to dzięki mądrej miłości rodzicielskiej przeżywamy burzliwe lata młodości i dorastania, a potem w sposób odpowiedzialny zakładamy własne rodziny. W rodzinie zaczyna się być każdego człowieka. To skarb, który stanowi o naszym miejscu na ziemi, to miejsce naszego dzieciństwa, dorastania i życiowych lekcji.

Miłość jest podstawą związku pomiędzy rodzicem i dzieckiem. Żeby dziecko mogło w pełni rozwinąć swój potencjał musi czuć, że rodzice naprawdę się o nie troszczą i naprawdę je kochają - miłością bezwarunkową, bez względu na wszystko, po prostu za to, że jest. To podstawa naszego wyobrażenia o sobie, tego co myślimy i czujemy na swój temat przez resztę życia, a dziecko odbija jak lustro wszystko to, co dostaje. Każde dziecko jest niezapisaną kartą, i tylko od rodziców, którzy są dla małego człowieka całym światem zależy, czym ta karta zostanie zapisana. Przejawy miłości rodziców są największym dla dziecka darem. Świat jest zawsze trochę lub bardziej obcy, dom rodzinny jest swój i swojski. Jakże prawdziwe, a jednocześnie banalne i pospolite jest znane powiedzenie, że wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej. Dzięki dobrym wspomnieniom, nawet w odległych krańcach świata możemy poczuć się jak w domu. W życiu każdego człowieka pojawia się ból i cierpienie, mądrzy rodzice potrafią jednak stawić temu czoła, inni niestety ulegają przeciwnościom losu i poddają się bez walki. Dlatego nie każde dziecko ze wzruszeniem będzie wspominać swoje dzieciństwo.

Zawsze były wśród nas i nadal będą rodziny, które odbiegają od standardów wyznaczonych przez normy społeczne. Są wśród nas dzieci zapomniane i dzieci niczyje, które nie wiedzą, jak należy kochać, współczuć, bronić i pomagać innym. Takie, którym najbliżsi nie dali szans, aby rozwijać się prawidłowo i żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka, a skazali je na egzystencję w biedzie materialnej i emocjonalnej.

To dzieci pozostawione same sobie, dzieci „ulicy”, mające często problemy emocjonalne, deficyty rozwojowe, żyjące w ciągłym napięciu, alercie, z niską samoocena i brakiem wiary we własne możliwości, będące często już na starcie na pozycji przegranej (etap przedszkola, szkoły), gdyż czują się gorsze niż inne dzieci.

Niekiedy, występujące w rodzinie problemy osiągają taki wymiar, że dla dobra dziecka i rodziny konieczna jest ingerencja z zewnątrz. Działania na rzecz wspierania rodziny jako całości powinny najpierw koncentrować się na wzmacnianiu czynników ochronnych, co jest zadaniem samorządu gminnego. Pomoc udzielona w porę, być może da szansę na rozwiązanie problemów

rodziny, wszak nie interwencja ale pomoc i wsparcie stanowią istotę polityki prorodzinnej. Środowiskowa praca z rodziną to jeden z najistotniejszych sposobów na skuteczną pomoc bez konieczności „oderwania” dziecka od rodziny. Warunkiem koniecznym jest jednak odpowiednia na poziomie gminy infrastruktura.

Niestety, zbyt często zdarza się, że wsparcie oferowane w środowisku nie jest skuteczne, bądź nieadekwatne do potrzeb, a niewydolność rodziny w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nierzadko idąca w parze z szeroko rozumianymi zaniedbaniami powoduje konieczność państwowej interwencji, której ostatecznym krokiem jest zabranie dziecka z naturalnego środowiska i umieszczenie go w pieczy zastępczej.

W świetle międzynarodowych standardów prawnych, prawo dziecka do zapewnienia mu pieczy zastępczej, jest prawem subsydiarnym do życia w rodzinie tzn. prawem wspierającym realizację aksjomatu do funkcjonowania w rodzinie.

System pomocy dziecku i rodzinie opiera się na konstytucyjnej zasadzie pomocniczości oraz w warstwie aksjologicznej na imperatywach: personalizmu, stałości opieki, poszanowania prawa dziecka do życia w rodzinie, prymatu rodziców w wychowywaniu dzieci.

Organizowanie systemu pieczy zastępczej jest zadaniem Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, czyli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu, które w wykonywaniu swoich zadań kieruje się w szczególności założeniami 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej. **3 – letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026**, zwany dalej **Programem** jest efektem realizacji działań i planów w obszarze zadań wynikających z ustawy z dnia 09 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zaplanowane w przedmiotowym dokumencie działania będą realizowane, w duchu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, opierającej się na profilaktyce, rozwoju różnorodnych form specjalistycznego wsparcia w środowisku lokalnym, ograniczaniu pieczy instytucjonalnej oraz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej.

II. Pomoc dziecku i rodzinie – deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

„Trzeba dać dzieciom serce, piękno i uśmiech, aby nauczyły się kochać ludzi i wszystko, co je otacza”

Maria Kownacka

Deinstytucjonalizacja to proces przejścia od stałej opieki świadczonej w instytucjach do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, pod warunkiem synergii efektywnego wspierania rodziny z rozwojem i wzmocnieniem rodzinnej pieczy zastępczej.

Samo pojęcie deinstytucjonalizacji jest stosunkowo nowe, aczkolwiek działania w tym obszarze są realizowane od wielu lat. Pierwowzorem dzisiejszych rodzinnych domów dziecka były tworzone już przez Kazimierza Jeżewskiego od 1909r. gniazda sieroce, a następnie wioski kościuszkowskie. Po raz pierwszy w niepodległej Polsce problem opieki nad dzieckiem uwzględniała konstytucja z 17 marca 1921r., art. 103 stanowił, iż dzieci nie otoczone dostateczną opieką rodzicielską, zaniedbane pod względem wychowawczym mają prawo do opieki i pomocy państwa w zakresie oznaczonym ustawą. Dnia 16 sierpnia 1923r. wprowadzono ramową ustawę o opiece społecznej, a w 1928r. powołano instytucję opiekunów społecznych. Swoistego przełomu w kształtowaniu instytucji „rodziny zastępczej” dokonało miasto Łódź. Oddawanie dzieci, zwłaszcza niemowląt pod opiekę rodzinom obcym rozpoczęło się w Wydziale Opieki Społecznej Magistratu miasta Łodzi. Trudna sytuacja ekonomiczna i brak odpowiednich lokali nie pozwalały na zwiększenie liczby placówek tj. funkcjonujących wówczas miejskich domów wychowawczych, a potrzeby w tym zakresie stale rosły. W tej sytuacji pod koniec 1925r. zdecydowano się na oddawanie dzieci nie mogących wychowywać się w rodzinie biologicznej pod opiekę rodzinom obcym. W lutym 1926r. na posiedzeniu magistratu Łodzi zapadła uchwała, która określała warunki stawiane opiekunom oraz zakres i formy pomocy dla rodzin zastępczych.

Do czasu wybuchu II wojny światowej trwał dość dynamiczny rozwój rodzin zastępczych, w 1936r. było w Polsce 6175 rodzin zastępczych, a już w 1938r. – 8447. W czasie okupacji tysiące sierot w sposób spontaniczny znajdowało opiekę wśród często obcych ludzi. Po wojnie ogromnym wyzwaniem było znalezienie domu dla około 1,5 miliona dzieci.

Zakończenie wojny sprzyjało normalizacji życia społecznego i „rozwojowi” rodzin zastępczych, które to zagadnienia porusza w swojej książce Urszula Kusio – „Rodzina zastępcza jako środowisko wychowawcze” (Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Lublin 1998r.). Pierwsze w powojennej Polsce zarządzenie dotyczące rodzin zastępczych wydano 15 maja 1946r. Było to pismo ministra oświaty o umieszczaniu dzieci w rodzinach zastępczych. W latach 50 – tych pojawiły się rodzinne domy dziecka, gdyż coraz bardziej zaczęto preferować te formę wsparcia, zgodnie z przekonaniem, iż najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka jest nie placówka, a rodzina. Lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte to ciągły rozwój instytucji pieczy zastępczej.

Zauważyć zatem należy, że system opieki nad dzieckiem osieroconym na przestrzeni lat przeszedł gruntowne przeobrażenie, ewoluując w stronę wychowywania dziecka w środowisku rodzinnym zamiast wcześniejszej przewagi opieki instytucjonalnej. Wynikiem licznych zmian systemowych zapoczątkowanych wraz ze schyłkiem lat dziewięćdziesiątych XX w. było przeniesienie instytucji pieczy zastępczej z resortu edukacji do obszaru polityki społecznej. Nowe regulacje zawarto w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. oraz w szeregu aktów prawnych wprowadzających przepisy wykonawcze w zakresie opieki nad dzieckiem, które czasowo lub trwale zostało pozbawione opieki rodziców biologicznych. Samorządy lokalne,

powiaty oraz gminy zyskały zadanie rozpowszechniania idei rodzinnej opieki zastępczej, zaś przygotowanie do tej roli spoczęło na barkach powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków adopcyjnych. Mocnym akcentem reformy systemowej było położenie nacisku na wsparcie rodziny będącej w kryzysie, zgodnie z ideą pomocniczości zawartej w preambule do Konwencji o prawach dziecka. Deinstytucjonalizacja opieki nad dziećmi obejmuje bowiem jednocześnie postulat zakorzeniania podopiecznych w środowisku lokalnym zarówno poprzez usługi prewencyjne, które w założeniu mają nie dopuścić do rozbitcia rodziny i opuszczenia biologicznego środowiska, jak i w razie, gdy wsparcie w środowisku zawodzi - usługi ratunkowe tj. piecza zastępcza.

W przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w realizacji zadań opiekuńczo - wychowawczych oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami, została uchwalona ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisami przedmiotowego dokumentu, państwo ma obowiązek zapewnić pieczę zastępczą dziecku, w przypadku gdy rodzice biologiczni z różnych względów nie mogą sprawować nad nim opieki. Piecza zastępcza obejmuje pieczę rodzinną oraz instytucjonalną. Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Co istotne, **rodzinna opieka zastępcza nad dziećmi stanowi priorytetową formę pieczy zastępczej w stosunku do opieki instytucjonalnej.** Zgodnie z zapisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej dopiero wówczas, gdy nie ma możliwości umieszczenia małoletniego w rodzinnych formach pieczy.

Zakładając, że rodzina stanowi dla człowieka wartość trwałą i nieprzemijającą, jest miejscem tworzenia się szczególnych więzi oraz płaszczyzn odniesienia, przestrzeni i sposobem realizowania się jednostki ludzkiej w świecie, należy uczynić wszystko aby dziecko, niezależnie od okoliczności życiowych wzrastało w rodzinie. Jeśli zatem zachodzi konieczność odseparowania dziecka od środowiska biologicznego, należy znaleźć inną rodzinę, która zatroszczy się o nie i pozwoli mu cieszyć się dzieciństwem. Rodzina odgrywa kluczową rolę w życiu każdego człowieka. Jest ona pierwszym środowiskiem w życiu jednostki i najczęściej towarzyszy jej przez całe życie. Spełnia szczególnie ważną i odpowiedzialną funkcję. Zdrowa, funkcjonalna rodzina przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka, przygotowuje je do samodzielnego, aktywnego życia, przekazuje wartości, normy, wzory zachowań i obyczajowość kulturową. Rodzina dysfunkcyjna jest źródłem traumatycznych doznań zarówno dzieci, jak i dorosłych jej członków.

Od 2000 r. w Polsce, wraz z przekazaniem zadań związanych z pieczą zastępczą samorządom powiatowym i wprowadzeniem tych zadań w obszar pomocy społecznej, preferowaną formą opieki stało się rodzicielstwo zastępcze. Aczkolwiek, podkreślić należy, że deinstytucjonalizacja nie powinna być rozumiana jako rezygnacja z instytucjonalnych form pieczy. Nadal, bardzo

trudno jest pozyskać kandydatów na rodziny zastępcze specjalistyczne, gotowe podjąć się opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością, dzieckiem przejawiającym objawy niedostosowania społecznego lub licznym rodzeństwem.

Wychowanie w rodzinie zastępczej zdecydowanie stwarza większe szanse na pojawienie się więzi emocjonalnej pomiędzy opiekunami a dzieckiem, a przecież to doznawana troska i miłość stanowią dla dziecka największe źródło poczucia własnej wartości, co oddziałuje na całe jego życie. Ma wpływ na cele, życiowe dążenia i aspiracje. Kieruje naszym postępowaniem, motywuje do działania i pokonywania trudności. Opiekunowie zastępczy dostarczają wzorców prawidłowo funkcjonujących w relacjach rodzicielskich i małżeńskich, co determinuje jakość kontaktów społecznych. Najbardziej znaczącym okresem są pierwsze lata życia dziecka, a decydującym czynnikiem jakość wczesnych relacji z opiekunami oraz ich wrażliwość na potrzeby dziecka.

Bez wątplenia, każdej decyzji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej powinna towarzyszyć refleksja, jaki jest jego – indywidualny – najlepiej pojęty interes.

III. Piecza zastępcza w powiecie radomskim

„Rodzina jest w życiu oparciem, czymś co chroni, co daje siłę.

/Sophia Loren/

Rodzina zastępcza definiowana jest jako forma prawna sprawowania opieki nad dzieckiem osieroconym lub na skutek innych przyczyn pozbawionym opieki rodziców biologicznych (co wiąże się najczęściej z ograniczeniem bądź pozbawieniem władzy rodzicielskiej). Do podstawowych zadań rodziny zastępczej należą stworzenie rodzinnej atmosfery opartej na wzajemnym zaufaniu, życzliwości, zrozumieniu i poczuciu bezpieczeństwa, zapewnienie dziecku odpowiednich warunków bytowych, edukacji, opieki lekarskiej, właściwej organizacji czasu wolnego oraz możliwości rozwoju na różnych płaszczyznach. To środowisko, gdzie dzieci osierocone społecznie odkrywają świat dorosłych całkowicie odmienny od obserwowanego we własnej rodzinie biologicznej, mogą dokonać redefinicji pojęć oraz korekty obrazu rzeczywistości jako przestrzeni nieprzyjaznej, wrogiej czy wręcz zagrażającej ich życiu. Mają szansę doświadczyć przyjaźni i miłości oraz egzystencji w warunkach godnych człowieka. Nie byłoby to możliwe bez rodzin zastępczych – ludzi o wielkim sercu, gotowych do podzielenia się swoim domem.

Umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego i opiekuńczego. Powinno mieć charakter mniej lub bardziej tymczasowy, gdyż ta forma wsparcia co do zasady powinna być tylko uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie rozwiązaniem, które rodzinę biologiczną zastępuje z założenia na zawsze.

Dziecko umieszcza się zatem w pieczy zastępczej do tego momentu, kiedy w jego domu rodzinnym zaistnieją warunki umożliwiające jego powrót. Jeżeli okazuje się to niemożliwym, podejmowane są działania w kierunku regulacji sytuacji prawnej, co otwiera drogę do powierzenia dziecka rodzinie przysposabiającej /adopcja/. W przypadku, gdy sąd rodzinny i opiekuńczy nie widzi zasadności pozbawienia rodziców biologicznych władzy rodzicielskiej i orzeka wyłącznie o jej ograniczeniu, opiekę i wychowanie należy zapewnić dziecku poprzez umieszczenie w rodzinie zastępczej. Wychowanek może pozostać w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości bądź dłużej, o ile spełnia warunki określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Okres dzieciństwa i dorastania to czas bardzo wyjątkowy, ponieważ wtedy młody człowiek uczy się świata i potrzebuje swojego „przewodnika”. Jeżeli w tym okresie doświadczy odtrącenia ze strony najbliższych mu osób – może wywołać to trwałe negatywne skutki. Więzy rodzinne to podstawa bezpieczeństwa, gdy dziecko zostanie jej pozbawione, potrzeba wiele pracy, aby nowy dom – dom rodziny zastępczej, stał się bezpiecznym schronieniem oraz dobrym wzorem życia.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem
- b) Rodziny zastępcze niezawodowe
- c) Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:
 - specjalistyczne
 - pełniące funkcję pogotowia rodzinnego
- d) rodzinny dom dziecka

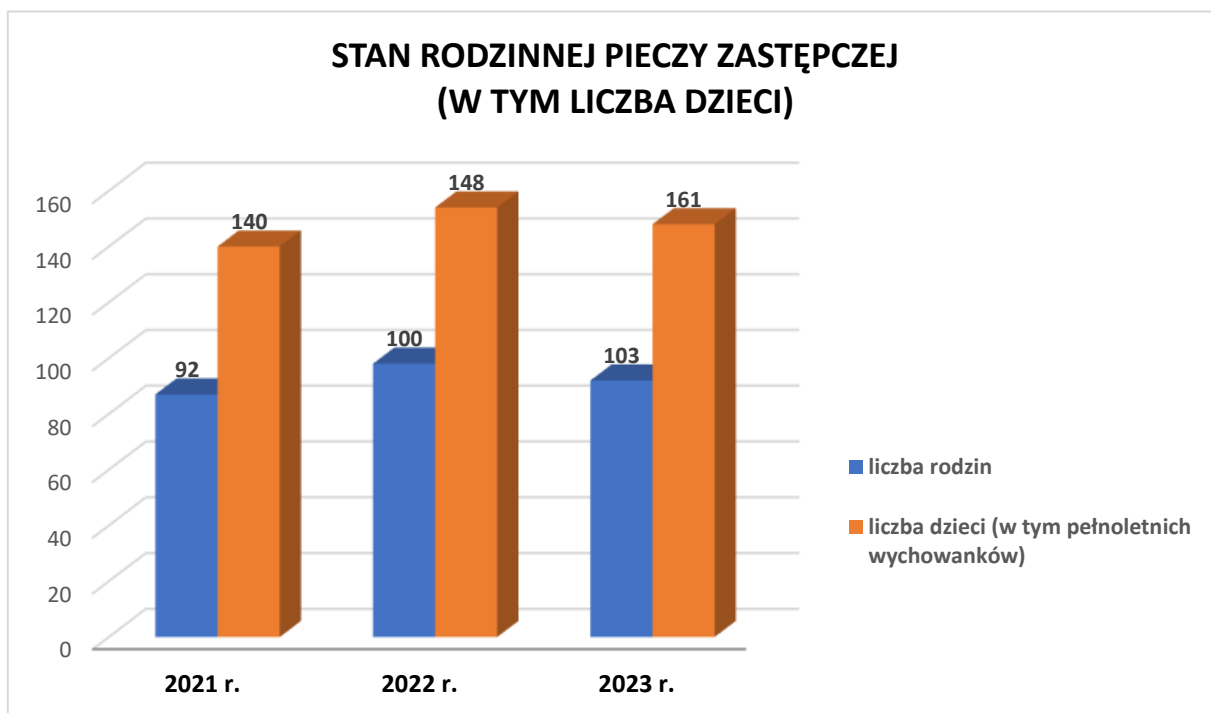
Poniższa tabela przedstawia stan rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu radomskiego w podziale na typy rodzin w okresie poszczególnych lat.

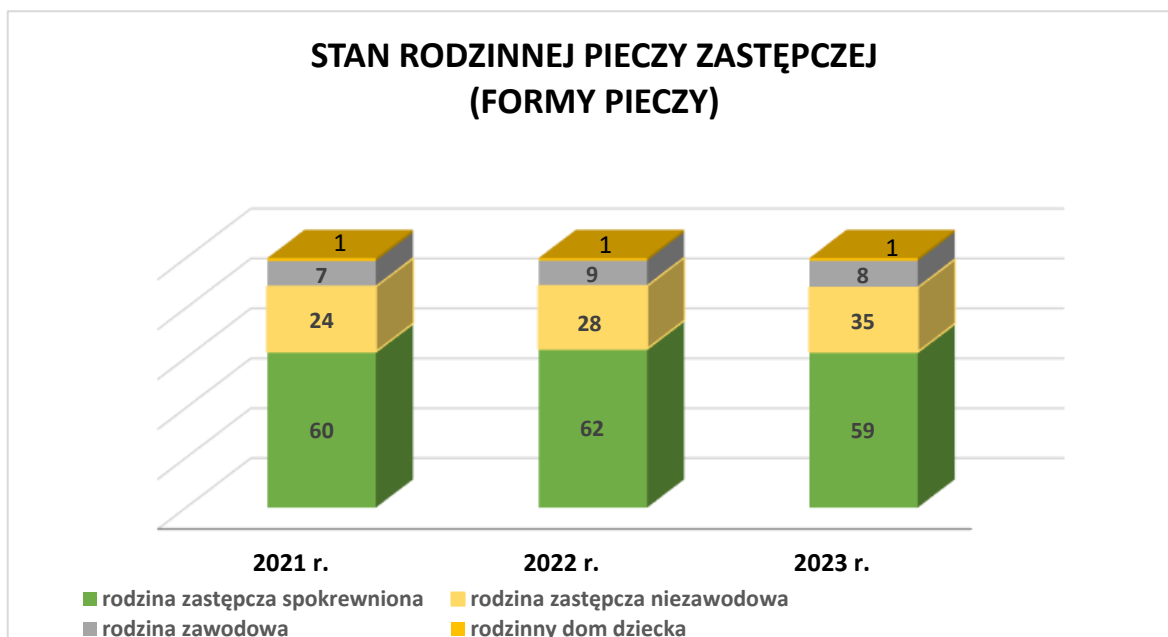
Typy rodzin zastępczych	31.12.2021		31.12.2022		31.12.2023	
	liczba rodzin	liczba dzieci /w tym pełnoletnich wychowanków/	liczba rodzin	liczba dzieci /w tym pełnoletnich wychowanków/	liczba rodzin	liczba dzieci /w tym pełnoletnich wychowanków/
Rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem	60	82	62	82	59	80
Rodzina zastępcza niezawodowa	24	31	28	31	35	42
Rodziny zastępcze zawodowe	7	20	9	29	8	31
a. Pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	3	6	3	9	2	6
b. Specjalistyczne	1	1	1	1	0	0

c. zawodowe	3	13	5	19	7	25
Rodzinny Dom Dziecka	1	7	1	6	1	8
Ogółem:	92	140	100	148	103	161

Powyższa tabela przedstawia liczbę wszystkich rodzin zastępczych funkcjonujących w poszczególnych latach, uwzględnione są w niej także te rodziny, w których przebywają wychowankowie, którzy ukończyli już 18 rok życia. Analogicznie, w liczbie dzieci ujęci są także pełnoletni podopieczni.

Z dniem 31.05.2023 roku zakończyliśmy niestety współpracę z zawodową rodziną specjalistyczną, przygotowaną do opieki nad dziećmi z niepełnosprawnością, w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego przez opiekunów i występującymi problemami zdrowotnymi. Ponadto, wszyscy podopieczni rodziny osiągnęli pełnoletniość. Nie udało nam się pozyskać nowych kandydatów do pełnienia tej funkcji, gdyż jest to bardzo trudna forma wsparcia. Brak jest osób zainteresowanych pełnieniem funkcji opiekuna zastępczego zwłaszcza dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną (upośledzenie umysłowe oraz schorzenia natury psychicznej) oraz ruchową. Niewielu kandydatów jest też zainteresowanych pełnieniem funkcji pogotowia rodzinnego, ze względu na fakt iż ta forma pieczy wiąże się z dużą rotacją podopiecznych. Ponadto, pogotowie musi być przygotowane na przyjęcie dziecka w sytuacji nagłej, kryzysowej, zagrażającej jego zdrowiu i życiu, praktycznie o każdej porze dnia i nocy.

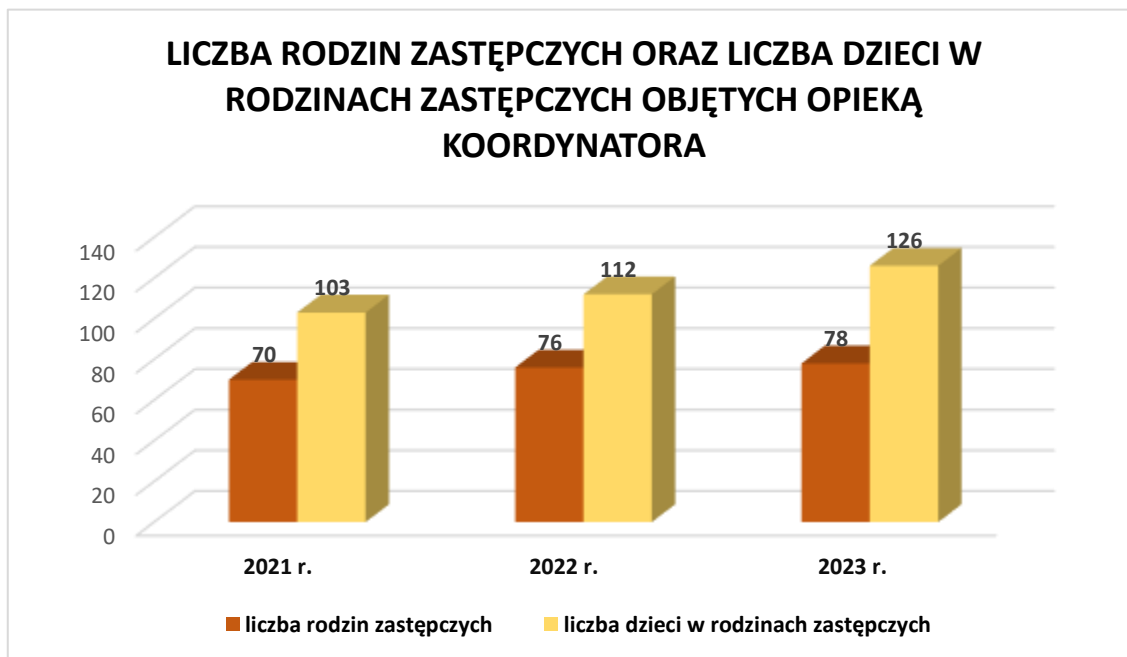

Nadal, zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione tj. zstępni – dziadkowie oraz pełnoletnie rodzeństwo, w drugiej kolejności wymienić należy rodziny zastępcze niezawodowe.

Zauważyć można, że liczba rodzin zastępczych i przebywających w nich dzieci przejawia niestety tendencję wzrostową.

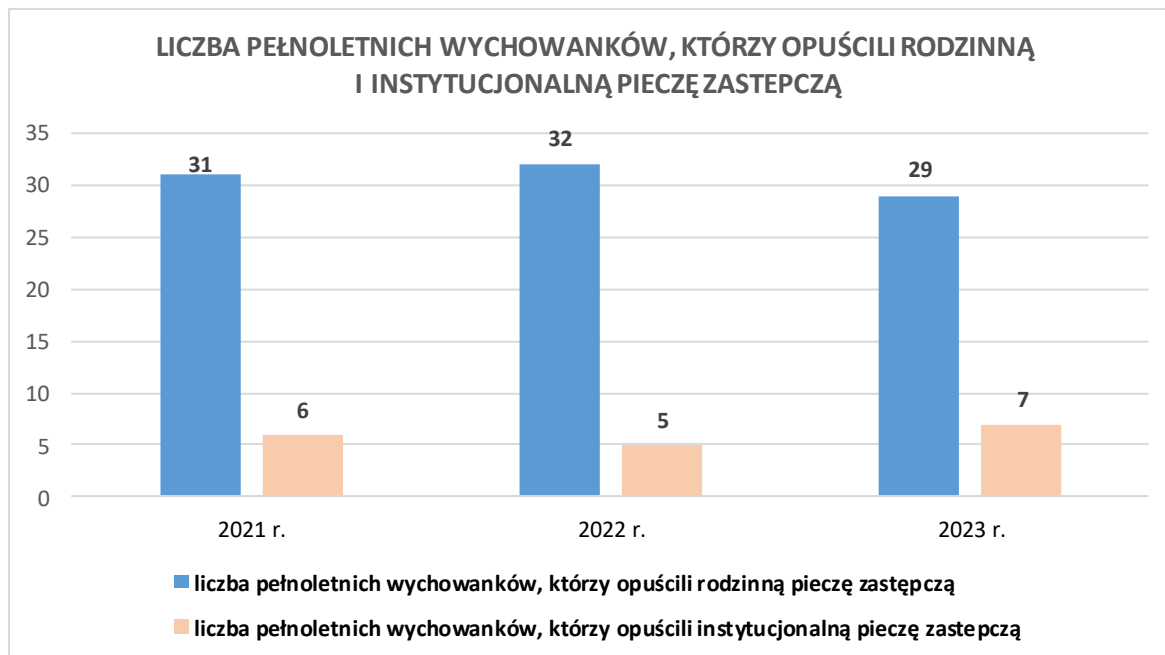
Pomimo wsparcia rodziny w środowisku, działań prowadzonych przez asystentów coraz więcej dzieci potrzebuje ciepła rodzinnego domu. Wiąże się to z potrzebą zapewnienia bezpiecznego schronienia w pieczy zastępczej.

Wszystkie rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka korzystają z pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2021 – 2023, 6 pracowników Powiatowego Centrum, adekwatnie do liczby rodzin potrzebujących wsparcia pełniło tę funkcję.

Osoby usamodzielniane:

Usamodzielnienie wychowanka rodzinnej czy instytucjonalnej pieczy zastępczej jest to proces, który wymaga odpowiedniego przygotowania młodego człowieka do życia poza systemem pieczy i samodzielnego kierowania swoim losem. Proces wkraczania w dorosłe życie jest wyjątkowy pod wieloma względami. Oznacza stopniowe wdrażanie do dorosłego, odpowiedzialnego i samodzielnego funkcjonowania. Należy pamiętać, że wychowankowie pieczy zastępczej stanowią grupę ryzyka – narażoną na powielanie i utrwalanie zachowań związanych z bezradnością w sprawach dnia codziennego lub uzależnieniem od pomocy ze strony innych osób czy instytucji, z reguły nie mogą liczyć na wsparcie rodziny pochodzenia. Dlatego przygotowanie dorastającej młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą do niezależności jest nie lada wyzwaniem. Należy ich bowiem umiejętnie wyposażyć w umiejętności potrzebne choćby do prowadzenia gospodarstwa domowego, kompetencje społeczne umożliwiające sprawne pokonywanie codziennych trudności, prawidłowe wypełnianie ról społecznych, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami współżycia społecznego. Aby właściwie poprowadzić młodego człowieka tą drogą, potrzebne jest wsparcie, dlatego każdy z naszych wychowanków ma wyznaczonego opiekuna usamodzielnienia, funkcję tę pełni najczęściej opiekun zastępczy, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny. Dorośli wychowankowie pieczy zastępczej często jeszcze przez wiele lat po uzyskaniu pełnoletniości potrzebują wsparcia przy budowaniu swojej niezależności, towarzyszy im strach przed przyszłością. Stosownie do potrzeb są obejmowani pomocą prawną, socjalną, psychologiczną.

Elementem niezbędnym w procesie usamodzielnienia jest aspekt finansowy.

wy. Dlatego wychowankowie mają możliwość korzystania z różnych form pomocy materialnej. Pomoc ta jest uzależniona od czasu, w którym wychowanek przebywał w pieczy zastępczej. Wsparcie finansowe zostaje przyznane, jeśli wychowanek przebywał w pieczy /rodzina zastępcza niezawodowa, zawodowa, rodzinny dom dziecka, placówka opiekuńczo – wychowawcza/ co najmniej rok. W przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną wymagany okres to 3 lata. Wysokość pomocy na usamodzielnienie również wzrasta wraz z długością pobytu w pieczy zastępczej.

Świadczenia dla wychowanków opuszczających rodzinną pieczę zastępczą			
Rodzaj udzielonego wsparcia	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Pomoc na kontynuowanie nauki	27	26	18
Pomoc na usamodzielnienie	5	12	12
Pomoc na zagospodarowanie	7	8	7
Liczba wychowanków korzystających z powyższych różnych form wsparcia	31	32	29

Świadczenia dla wychowanków opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą			
Rodzaj udzielonego wsparcia	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Pomoc na kontynuowanie nauki	4	2	3
Pomoc na usamodzielnienie	1	3	4
Pomoc na zagospodarowanie	2	3	3
Liczba wychowanków korzystających z powyższych różnych form wsparcia	6	5	7

W budżecie powiatu rokrocznie są zabezpieczane środki finansowe na realizację świadczeń przysługujących opiekunom zastępczym oraz usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1. Łączna kwota wypłaconych świadczeń za IV kwartały 2021 roku wynosiła: 1.629.060,97 zł.

W tym:

rodziny spokrewnione – **661.332,55 zł**, niezawodowe – **359.401,85 zł**, zawodowe – **322.306,64 zł**, RDDz – **115.703,97 zł**, pomocowe – **1.111,54 zł**, świadczenia dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych usamodzielniających się – **169.204,42 zł**.

Łączna kwota wypłaconych za IV kwartały 2021 roku świadczeń obejmuje:

- świadczenia miesięczne w łącznej wysokości **1.385.955,63 zł** dla 90 rodzin zastępczych, w których przebywało 148 dzieci.
- na kontynuowanie nauki wypłacono świadczenia miesięczne na łączną kwotę **131.351,42 zł** dla 27 dorosłych wychowanków rodzin zastępczych.
- świadczenia na zagospodarowanie w wysokości **11.747,00 zł** dla 7 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- świadczenia na usamodzielnienie w wysokości **26.106,00 zł** dla 5 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- środki finansowe na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania przyznano 3 rodzinom zawodowym w łącznej wysokości **31.400,92 zł**
- Na poprawę jakości sprawowanej opieki wypłacono kwotę **13.500,00 zł** dla 4 rodzin zastępczych
- świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dzieci do rodziny zastępczej w łącznej wysokości **29.000,00 zł** dla 16 dzieci w 10 rodzinach.

2. Łączna kwota wypłaconych świadczeń za IV kwartały 2022 roku wynosiła 1.918.432,70 zł. w tym na:

- świadczenia miesięczne w łącznej wysokości **1.640.126,75 zł.** dla 107 rodzin zastępczych, w których przebywało 174 dzieci.
- na kontynuowanie nauki wypłacono świadczenia miesięczne na łączną kwotę **97.070,42 zł** dla 26 dorosłych wychowanków rodzin zastępczych.
- świadczenia na usamodzielnienie w wysokości **62.724,- zł.** dla 12 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- świadczenia na zagospodarowanie w wysokości **14.256,- zł.** dla 8 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- na poprawę jakości sprawowanej opieki wypłacono kwotę **12.000,- zł** dla 4 rodzin zastępczych.
- na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych w wysokości **6.700,- zł.**
- środki finansowe na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania przyznano 5 rodzinom zawodowym w łącznej wysokości **53.055,53 zł.**
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wysokości **500,- zł.**
- świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dzieci do rodziny zastępczej w łącznej wysokości **32.000,- zł** dla 20 dzieci w 13 rodzinach.

3. Łączna kwota wypłaconych świadczeń za IV kwartały 2023 roku wynosiła 2.311.564,81 zł. w tym na:

- świadczenia miesięczne w łącznej wysokości **1.971.564,35 zł.** dla 101 rodzin zastępczych, w których przebywało 161 dzieci.
- na kontynuowanie nauki wypłacono świadczenia miesięczne na łączną kwotę **91.322,48 zł** dla 16 dorosłych wychowanków rodzin zastępczych.
- świadczenia na usamodzielnienie w wysokości **87.994,- zł.** dla 12 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- świadczenia na zagospodarowanie w wysokości **15.797,- zł.** dla 7 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
- Na poprawę jakości sprawowanej opieki wypłacono kwotę **10.000,- zł** dla 5 rodzin zastępczych
- Na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych w wysokości **6.000,- zł.**
- świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dzieci do rodziny zastępczej w łącznej wysokości **71.674,58 zł** dla 44 dzieci w 21 rodzinach.
- środki finansowe na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania przyznano 5 rodzinom zawodowym w łącznej wysokości **56.562,40 zł.**
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wysokości **650,- zł.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu w partnerstwie z Domem Pomocy Społecznej w Jedlance, Domem Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach i Domem Pomocy Społecznej w Wierzbicy w okresie od 1 września 2020 roku do 31 sierpnia 2023 roku realizowało wieloletni projekt pt. „Szansa dla Ciebie” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Działania 9.1 Aktywizacja społeczno – zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu było zaktywizowanie i integracja społeczna 92 uczestników projektu zagrożonych wykluczeniem społecznym do VIII.2023 roku.

Całkowita wartość projektu wyniosła **919.749,22** w tym:

- 717.349,22 zł - dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
- 202.400,00 zł - wkład własny Powiatu Radomskiego.

Wsparciem w ramach projektu objęto ogółem 108 Uczestników, w tym 71 osób z niepełnosprawnościami i 37 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.

Uczestnicy projektu, w zależności od wyników indywidualnej diagnozy potrzeb, otrzymali różne formy wsparcia, w szczególności brali udział w następujących zajęciach:

- grupowym treningu kompetencji i umiejętności społecznych z psychologiem,
- zajęciach z doradcą zawodowym,
- zajęciach grupowych z zakresu problematyki prorodzinnej,
- warsztatach z zakresu profilaktyki uzależnień oraz z zakresu przygotowania do samodzielnego życia,
- warsztatach z zakresu edukacji prozdrowotnej,
- grupowym treningu kompetencji osobistych,
- warsztatach rozwoju osobistego, np. florystyka, rękodzieło, zajęcia komputerowe, kulinarne,
- zespołach ćwiczeń psychoruchowych,
- kursie nauki jazdy kat. B.

Zgodnie z założeniami, udział w projekcie umożliwił Uczestnikom dokonanie postępu w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i zmniejszenie dystansu do zatrudnienia, między innymi dzięki zwiększeniu pewności siebie i własnych umiejętności, poprawie umiejętności rozwiązywania pojawiających się problemów, wzmocnieniu motywacji do pracy po zakończeniu udziału w projekcie.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Pieczka zastępcza, to także pieczka instytucjonalna, którą to rolę realizuje w powiecie radomskim

Zespół Niepublicznych Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – Domy dla Dzieci im. Jana Pawła II w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym

Jest to placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego, która zapewnia całodobową

opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, które z różnych przyczyn nie mogą przebywać w rodzinie naturalnej i dla których nie znaleziono miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej.

W strukturach w/w Zespołu działają trzy odrębne placówki opiekuńczo – wychowawcze, tj. Dom dla Dzieci nr 1 dla 14-rga dzieci, Dom dla Dzieci nr 2 dla 14-rga dzieci, zlokalizowane w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym i Dom dla Dzieci nr 3, dla 14-rga dzieci, zlokalizowany w Starachowicach. We wszystkich placówkach może przebywać ogółem **42** dzieci.

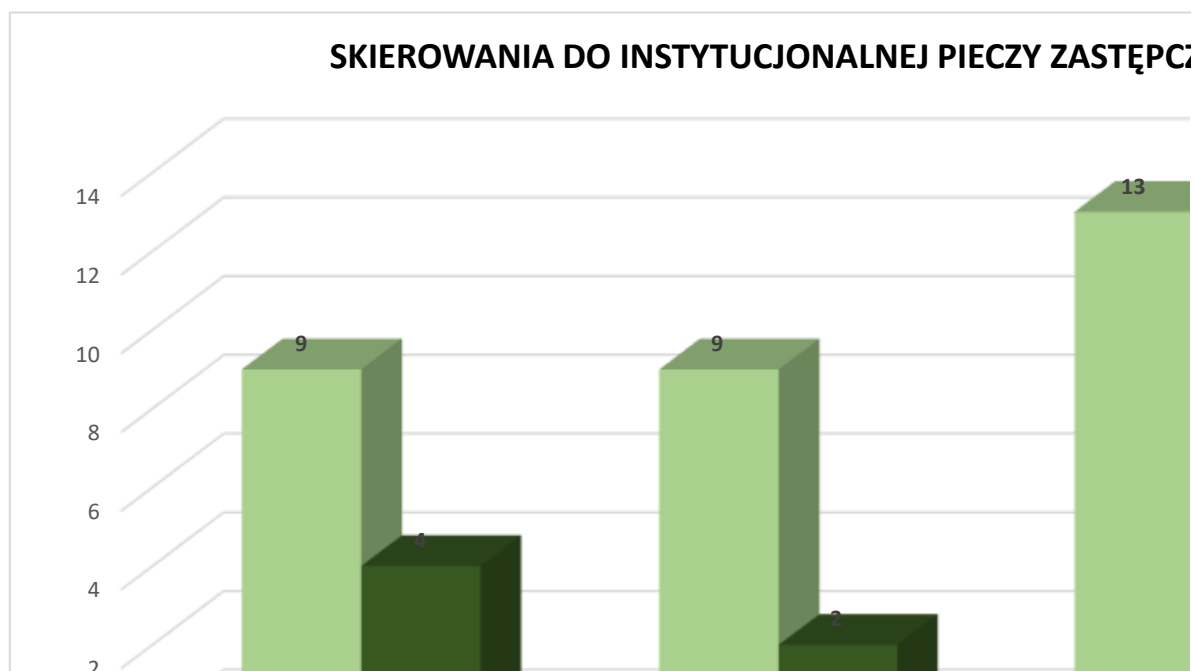
Podstawą funkcjonowania Domów są Decyzja 157/2021 i Nr 158/2021 z dnia 28.06.2021r. Wojewody Mazowieckiego i Decyzja Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28.06.2021r. Domy dla Dzieci 1 i 2 na przełomie lat 2020/2021 przeszły generalny remont, dzięki czemu ich stan techniczny oraz sanitarny jest bardzo dobry, a warunki mieszkaniowe są na wysokim standardzie.

Wszystkie Domy oferują podopiecznym różnorodne formy wsparcia, podejmowane są także starania na rzecz powrotu wychowanków, o ile jest to możliwe, do domu rodzinnego, bądź umieszczenia w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej. Realizowane są również działania ukierunkowane na pomoc dorastającej młodzieży w przygotowaniu do procesu usamodzielnienia i odpowiedzialnego, zgodnego z zasadami współżycia społecznego funkcjonowania poza systemem pieczy zastępczej.

Liczba dzieci przebywających	w placówkach		opiek. – wych.
Rok	2021	2022	2023
Dom Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym	52 w tym: 34 podopiecznych z powiatu radomskiego, ponadto: 10 dzieci z pow. warszawskiego zachodniego oraz 4 z Gminy Miasta Radomia/, 1 dziecko z powiatu zwoleńskiego, 3 dzieci z powiatu mińskiego	54 w tym: 40 podopiecznych z powiatu radomskiego, ponadto: 5 dzieci z pow. warszawskiego zachodniego oraz 3 z Gminy Miasta Radomia/, 1 dziecko z powiatu zwoleńskiego, 3 dzieci z powiatu mińskiego, 2 z powiatu pilskiego	54 w tym: 42 podopiecznych z powiatu radomskiego, ponadto: 4 dzieci z pow. warszawskiego zachodniego oraz 2 z Gminy Miasta Radomia/, 1 dziecko z powiatu zwoleńskiego, 3 dzieci z powiatu mińskiego, 2 z powiatu pilskiego
Dzieci umieszczone w placówkach na terenie innych powiatów	9 /w tym 7 na terenie powiatu lipskiego oraz 2 na terenie powiatu szydlowieckiego/	9 /w tym 7 na terenie powiatu lipskiego oraz 2 na terenie powiatu szydlowieckiego/	5 /w tym 4 na terenie powiatu lipskiego oraz 1 na terenie powiatu szydlowieckiego/

Podkreślić należy, iż w omawianym okresie podopieczni z terenu powiatu radomskiego są umieszczani wyłącznie w naszych placówkach, w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym bądź

w Starachowicach. Wychowankowie, przebywający w jednostkach funkcjonujących na terenie innych powiatów zostali tam umieszczeni we wcześniejszych latach.

IV. Analiza SWOT

„Dom może ci zastąpić cały świat, cały świat nigdy nie zastąpi ci domu”

/Blaise Pascal/

Analiza SWOT jest techniką pozwalającą na uporządkowanie i analizę informacji, wszystkich pozytywnych i negatywnych czynników wywierających wpływ na daną sytuację. Jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy: Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia (Wikipedia).

Przedmiotowa analiza pozwoli dostrzec najważniejsze problemy związane z funkcjonowaniem pieczy zastępczej w powiecie radomskim, pomoże też wykorzystać posiadane zasoby do opracowania strategii opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i występujących zagrożeń.

Analiza SWOT – piecza zastępcza w powiecie radomskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana, wykwalifikowana i doświadczona kadra realizująca zadania z zakresu pieczy zastępczej; • Dostępność do specjalistycznego poradnictwa będącego odpowiedzią na zróżnicowane potrzeby dziecka i rodziny; • Współpraca z organizacjami pożytku publicznego w realizacji różnych zadań z zakresu pieczy zastępczej; • Współpraca z różnymi instytucjami zaangażowanymi w sprawy dziecka i rodziny: ops-y, instytucje oświatowe, sąd, policja i innymi; • Funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, na poziomie obowiązujących standardów świadczonych usług; • Funkcjonowanie różnych typów rodzin zastępczych zawodowych (pogotowia rodzinne, rodziny zawodowe, rodzinny dom dziecka); • Dostępność do szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka oraz szkoleń podnoszących umiejętności już funkcjonujących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka; • Sprawna realizacja postanowień sądowych w zakresie zabezpieczania miejsc w pieczy zastępczej zwłaszcza na terenie powiatu; • Wspieranie pełnoletnich wychowanków w procesie usamodzielnienia; • Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz wychowanków rodzin; • Prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin biologicznych, których dzieci wychowują się w pieczy zastępczej; • Promocja zastępczego rodzicielstwa (m. innymi: imprezy okazjonalne, broszury, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka; • Brak rodzin specjalistycznych gotowych do zapewniania wsparcia dzieciom o szczególnych potrzebach; • Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, zaniedbywanie obowiązków przez rodziny biologiczne skutkująca odseparowaniem dziecka od środowiska pochodzenia; • Brak dostatecznego wsparcia dla rodzin biologicznych w środowisku lokalnym (niedostateczna liczba asystentów rodzin, brak rodzin wspierających); • Przewlekłość postępowań sądowych w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka; • Brak miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej tj. placówkach specjalistyczno – terapeutycznych; • Brak mieszkań treningowych i wspomaganych na terenie powiatu radomskiego; • Brak dostatecznego wsparcia ze strony wolontariuszy; • Trudności w trafnym diagnozowaniu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z uwagi na różnorodność występujących deficytów, co przekłada się na późniejsze funkcjonowanie dzieci - zachowania trudne, kłopoty wychowawcze.

<p>ulotki, promocja w mediach);</p> <ul style="list-style-type: none"> Niższy koszt utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w porównaniu do placówek funkcjonujących na terenie innych powiatów. 	
---	--

Analiza SWOT – piecza zastępcza w powiecie radomskim

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> Lokalna polityka ukierunkowana na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz promocję rodzicielstwa zastępczego; Pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; Zróżnicowane działania promujące ideę zastępczego rodzicielstwa; Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka; Wykorzystywanie zasobów organizacji pożytku publicznego; Możliwość podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego kadry Jednostki; Utworzenie mieszkania treningowego bądź wspomaganego dla wychowanków pieczy zastępczej; Rozwijanie oferty specjalistycznego poradnictwa; Kontynuowanie i rozwijanie zróżnicowanych, adekwatnych do potrzeb form wsparcia dla rodzin zastępczych wychowanków pieczy zastępczej; Kontynuowanie wsparcia dla rodzin biologicznych, których dzieci wychowują się w pieczy zastępczej w celu zwiększenia szans na ich powrót do środowiska pochodzenia; 	<ul style="list-style-type: none"> Dysfunkcje rodzin, występowanie czynników powodujących konieczność odseparowania dziecka od rodziny biologicznej; Brak pożądanych zmian w funkcjonowaniu rodzin biologicznych umożliwiających powrót dziecka do środowiska pochodzenia; Stąły przyrost dzieci wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej; Problemy wychowawcze, zaburzenia zachowania, problemy zdrowotne u dzieci przebywających w pieczy zastępczej; Trudności w dostępie do pomocy specjalistycznej dla dzieci, długi czas oczekiwania, brak specjalistów np. w zakresie psychiatrii dziecięcej; Wypalenie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka; Niedostateczna gratyfikacja finansowa za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.

<ul style="list-style-type: none">• Rozwijanie pomocy wolontarystycznej;• Dostęp do różnych źródeł finansowania zadań z zakresu pieczy zastępczej (środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w ramach ogłaszanych przez różne podmioty konkursów, programów oraz projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich.	
--	--

V. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

„Rodzina to silnik umożliwiający podbój świata, a zarazem bunkier, w którym można się schronić”.

Maxime Chattam

Nadrzędnym celem Programu jest **ZINTEGROWANY SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ** ukierunkowany na rozwój w powiecie radomskim rodzinnych form pieczy zastępczej, przy jednoczesnym respektowaniu prawa dziecka do stabilnego środowiska i działaniach służących powrotowi do środowiska pochodzenia. Mając na względzie utrzymujące się duże zapotrzebowanie na miejsca w pieczy zastępczej, szczególnie rodzinnej, konieczne jest, obok działań mających na celu reintegrację rodziny – podejmowanie kolejnych wyzwań, mających na celu wzmocnienie, promocję, rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez systematyczne rozwijanie i ulepszanie istniejących usług.

Cele szczegółowe

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej, jako alternatywy w sytuacji braku możliwości sprawowania opieki nad dziećmi ze strony rodziców biologicznych.
2. Wzmocnienie funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej, rozwijanie systemu wsparcia, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.
3. Poprawa sytuacji życiowej i funkcjonowania w życiu społecznym usamodzielniających się wychowanków rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej.
4. Synergia działań podmiotów realizujących zadania z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie zwiększania szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.

Ad 1.

Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej, jako alternatywy w sytuacji braku możliwości sprawowania opieki nad dziećmi ze strony rodziców biologicznych.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Promowanie idei zastępczego rodzicielstwa oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin zastępczych oraz do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
3. Prowadzenie procesu diagnostyczno – konsultacyjnego, kwalifikacyjnego oraz organizacja szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.
4. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zgodnie z ustalonym limitem.
5. Zapewnienie dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego osób realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.
6. Realizacja programów/projektów, pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych na rzecz zadań realizowanych w obszarze pieczy zastępczej.
7. Zapewnienie, zgodnego z obowiązującym stanem prawnym standardu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Efekty realizacji zadań:

Skutecznie i kompleksowo działający system pieczy zastępczej, respektujący jako naczelną zasadę, że pierwszeństwo przed umieszczeniem dziecka w instytucjonalnych formach pieczy ma forma rodzinna.

Uznając rodzinę za najważniejszą wartość w życiu człowieka - stworzenie dzieciom opuszczonym, skrzywdzonym, zaniedbywanym przez najbliższych możliwości wychowywania się w zastępczym środowisku rodzinnym.

W tym celu pozyskanie nowych osób gotowych do podjęcia się roli opiekunów zastępczych, również zawodowych, posiadających odpowiednie predyspozycje osobowościowe do wypełniania roli rodzica dla dzieci w różnym wieku (działania informacyjno – promocyjne, współpraca z mediami, materiały informacyjne zamieszczane w BIP, stronie PCPR, w środowisku lokalnym np. plakaty, ulotki, poradniki i inne).

Efektywna praca z dziećmi, które doświadczyły różnego rodzaju kryzysów, strat, czy traum wymaga od opiekunów zastępczych posiadania określonych kompetencji do umiejętnego, adekwatnego rozpoznawania potrzeb dzieci. W związku z powyższym istotną

kwestią jest wyposażenie opiekunów zastępczych w umiejętności służące zbudowaniu z dzieckiem prawidłowej, bezpiecznej relacji, biorąc pod uwagę trudną historię jego życia. Zapewnienie dzieciom, w przypadku których nie ma możliwości umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej godnych, możliwie jak najbardziej zbliżonych do domu rodzinnego warunków życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej, zgodnie, z obowiązującymi w tym zakresie standardami.

Wskaźniki:

- liczba kampanii i działań promocyjnych;
- liczba kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinny dom dziecka;
- liczba badań psychologicznych i pedagogicznych dla kandydatów na opiekunów zastępczych;
- liczba szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka i liczba uczestników;
- liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci;
- liczba zawartych umów z zawodowymi rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka;
- liczba szkoleń, konferencji, seminariów itp. oraz liczba pracowników w nich uczestniczących;
- liczba realizowanych projektów/programów oraz liczba osób w nich uczestniczących.

Ad 2.

Wzmacnianie funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej, rozwijanie systemu wsparcia, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Zapewnienie zróżnicowanej pomocy zarówno opiekunom zastępczym, jak i podopiecznym, adekwatnie do występujących potrzeb, w szczególności specjalistycznego wsparcia prawnego, psychologicznego, terapeutycznego oraz wolontarystycznego.
3. Integracja środowiska lokalnego pieczy zastępczej, formy wsparcia o charakterze „wytchnieniowym” dla opiekunów zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka.
4. Organizowanie i prowadzenie grup wsparcia dla rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka oraz wychowanków pieczy.
5. Zapewnienie dostępu do szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze i zawodowe rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
6. Wsparcie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka ze strony rodzin pomocowych.

7. Zabezpieczanie środków finansowych w budżecie na realizację świadczeń finansowych obligatoryjnych oraz fakultatywnych.
8. Realizacja programów/projektów, pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych na rzecz zadań realizowanych w obszarze pieczy zastępczej.

Efekty realizacji zadań:

Bycie rodzicem zastępczym stanowi duże wyzwanie, wymaga bowiem szczególnej otwartości na potrzeby dzieci, empatii, tolerancji, szacunku, a także siły charakteru, życiowej zaradności, umiejętności pokonywania problemów i nie poddawania się im. Naszym celem jest kompleksowo działający system wsparcia zapewniający zróżnicowane formy pomocy osobom podejmującym się trudnej życiowo roli opiekuna zastępczego.

Prawidłowa ochrona i opieka nad dzieckiem, adekwatne odpowiadanie na jego potrzeby rozwojowe, podtrzymywanie więzi z rodziną pochodzenia, szacunek dla historii, przeszłości dziecka i jego korzeni.

Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodzin zastępczych i osób pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka, przeciwdziałanie rutynie. Wszak, codzienne przebywanie z dziećmi, które doświadczyły separacji od domu rodzinnego, troska o nie, ogrom wymagających dużego zaangażowania spraw życia codziennego wymaga od opiekunów zastępczych siły, determinacji i poświęceń. Zaplanowane do realizacji działania mają służyć wzmocnieniu więzi pomiędzy dzieckiem a opiekunem zastępczym, gdyż sposób tworzenia tych relacji będzie rzutował na późniejsze relacje z ludźmi, zdolność do ich budowania i utrzymywania, kondycję psychiczną dziecka, kształtowanie się jego samooceny i poczucia własnej wartości.

Wskaźniki:

- liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i liczba rodzin objętych ich pomocą;
- liczba szkoleń oraz liczba uczestniczących w nich rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- liczba opinii dotyczących predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- liczba udzielonych porad i konsultacji, diagnoz psychofizycznych, spotkań o charakterze integracyjnym;
- liczba rodzin objętych wsparciem wolontariuszy;
- liczba rodzin pomocowych;
- liczba spotkań grup wsparcia dla opiekunów zastępczych i podopiecznych;
- liczba, rodzaj i kwota świadczeń przyznanych opiekunom zastępczym;
- liczba realizowanych programów/projektów oraz liczba osób biorących w nich udział.

Ad 3.

Poprawa sytuacji życiowej i funkcjonowania w życiu społecznym usamodzielniających się wychowanków rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Systematyczne przygotowywanie wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy do samodzielności i niezależności w oparciu o indywidualny program usamodzielnienia.
2. Wsparcie ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników socjalnych.
3. Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielniających się opuszczających pieczę zastępczą.
4. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie oraz usamodzielnienie.
5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, bądź umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu wspomagany lub treningowym.
6. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia w formach wynikających z obowiązujących przepisów prawnych, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań /np. pomoc prawna, psychologiczna/.
7. Realizacja programów/projektów, pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych na rzecz zadań realizowanych w obszarze pieczy zastępczej.

Efekty realizacji zadań:

Proces wkraczania w dorosłe życie jest wyjątkowy pod wieloma względami. Oznacza stopniowe wdrażanie do dorosłego, odpowiedzialnego i samodzielnego funkcjonowania poza systemem pieczy zastępczej. Przygotowanie dorastającej młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą do niezależności jest powolnym procesem. Należy bowiem umiejętnie wyposażyć młodego człowieka w kompetencje praktyczne potrzebne choćby do prowadzenia gospodarstwa domowego, społeczne umożliwiające sprawne pokonywanie codziennych trudności i prawidłowe wypełnianie ról społecznych, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami współżycia społecznego. Naszym celem jest przygotowanie młodych ludzi – podopiecznych rodzin zastępczych i różnego rodzaju placówek do samodzielnego życia poza systemem pieczy zastępczej.

Umożliwienie zdobycia materialnych podstaw egzystencji - wykształcenie, przygotowanie do podjęcia pracy zawodowej, niezależność. Przekazanie pozytywnych wzorców i autorytetów. Zmotywowanie do działania i podejmowania wyzwań. Zapewnienie komfortu psychicznego poprzez zróżnicowane wsparcie, zgodnie z obowiązującymi zasadami wynikającymi z uregulowań prawnych.

Efektem, który chcemy osiągnąć będzie dojrzałość emocjonalna i społeczna wychowanków, aktywność życiowa, polegająca na samodzielnym dbaniu o siebie, korzystaniu z własnych zasobów i mocnych stron oraz przyjęciu odpowiedzialności za swoje życie.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych indywidualnych programów usamodzielnienia;
- liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych i liczba wychowanków objętych ich pomocą;
- liczba, rodzaj i kwota świadczeń przyznanych pełnoletnim wychowankom;
- liczba wychowanków biorących udział w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego;
- liczba wychowanków korzystających z różnych form wsparcia np. prawnego, psychologicznego;
- liczba wychowanków, którzy uzyskali mieszkanie z zasobów gminy, bądź korzystających z mieszkania wspomaganego lub treningowego;
- liczba realizowanych programów/projektów oraz liczba osób biorących w nich udział.

Ad 4.

Synergia działań podmiotów realizujących zadania z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie zwiększania szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.

Planowane do realizacji kierunki działań:

1. Interdyscyplinarna współpraca w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i innych działaniach mających na celu pomoc dziecku oraz jego rodzinie.
2. Stałe rozwijanie oferty pomocowej, odpowiadającej zgłaszanym i dostrzeganym potrzebom, w oparciu o pracę zespołową różnych służb, pozwalającą na holistyczne podejście do rodziny i dziecka jako części tego układu.
3. Realizacja planów pomocy dziecku.
4. Współpraca z sądami i ich organami pomocniczymi, gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzin, ośrodkami adopcyjnymi, organizacjami pożytku publicznego na rzecz stabilizacji sytuacji życiowej dziecka.
5. Realizacja programów służących profilaktyce, promowaniu prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci np. w formie grupy wsparcia dla rodziców biologicznych.
6. Realizacja programów/projektów, pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych na rzecz zadań realizowanych w obszarze pieczy zastępczej.

Efekty realizacji zadań:

Właściwa realizacja zadań każdej instytucji zależy od jej potencjału, który stanowią przede wszystkim jej pracownicy. Profesjonalnie przygotowana kadra umożliwiającą realizację na właściwym poziomie zadań w zakresie pieczy zastępczej, respektująca zmieniające się przepisy prawa i podejmująca nowe wyzwania zwiększa szanse na stabilizację sytuacji życiowej dziecka.

Większość rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej ma jedynie ograniczoną władzę rodzicielską, nadal pozostają opiekunami prawnymi dzieci – w związku z powyższym istotną kwestią jest podtrzymywanie /o ile jest to możliwe/ kontaktów z rodziną przez cały okres pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Co za tym idzie, wsparcie rodziny biologicznej w zakresie odzyskiwania zdolności do prawidłowego wypełniania roli rodzica poprzez zapewnienie wielowymiarowej pomocy.

Aczkolwiek, pomoc w stworzeniu warunków do przywrócenia rodzinie pochodzenia dziecka równowagi, odzyskania stabilizacji sprzyjającej ponownemu zaopiekowaniu się swoimi dziećmi, musi być rozumiana jako wspomaganie, czyli stworzenie warunków do tego aby rodzice biologiczni sami chcieli sobie pomóc (nie wyręczanie ich).

W razie braku możliwości powrotu małoletniego pod opiekę rodziny biologicznej i regulacji sytuacji prawnej dziecka, trzeba położyć nacisk na niezwłoczne zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych w celu poszukiwania kandydatów na rodziców adopcyjnych i zapewnienia stabilizacji życiowej poprzez przysposobienie.

Praca zespołowa podejmowana na rzecz szeroko rozumianego dobra dziecka musi być oparta na porozumieniu, otwartości, wspólnych ustaleniach i spójnych komunikatach.

Wskaźniki:

- liczba zespołów ds. oceny sytuacji dziecka;
- liczba przygotowanych planów pomocy dziecku;
- liczba udzielonych porad i konsultacji;
- liczba programów profilaktycznych oraz osób w nich uczestniczących;
- liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych;
- liczba dzieci zgłoszonych do adopcji;
- liczba organizacji i instytucji, współpracujących na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;
- liczba pozyskanych specjalistów;
- liczba wspólnych spotkań przedstawicieli różnych służb zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie;
- liczba realizowanych programów/projektów oraz liczba osób biorących w nich udział.

VI. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

„Podstawową siłą pedagogiczną jest dom rodzinny”

/Fiodor Dostojewski/

Warunkiem efektywności wszelkich działań podejmowanych na rzecz dziecka i rodziny musi być synergia działania różnych podmiotów realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Z powyższych względów, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej zakłada:

1. Deinstytucjonalizację pieczy zastępczej,
jak również
2. Utrzymanie obowiązującego standardu usług świadczonych w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizacja 3 letniego Programu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej ma służyć stopniowemu ograniczaniu potrzeb związanych z funkcjonowaniem placówek opiekuńczo - wychowawczych. Biorąc jednak pod uwagę dynamiczną sytuację w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, podkreślić należy, że nie ma możliwości zastąpienia całkowicie pieczy instytucjonalnej formami pieczy rodzinnej poprzez likwidację placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na ten stan wpływa wiele czynników, m.in. brak gotowości i przygotowania rodzin zastępczych na przyjmowanie dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi, wymagającymi specjalistycznego wsparcia, przejawiającymi symptomy niedostosowania społecznego, demoralizacji; stale niewystarczająca ilość kandydatów do pełnienia roli opiekuna zastępczego, w szczególności brak chętnych do prowadzenia rodziny specjalistycznej bądź pogotowia rodzinnego.

Podkreślić należy, iż działający na terenie powiatu radomskiego **Zespół Niepublicznych Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – Domy dla Dzieci im. Jana Pawła II w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym** spełnia wszystkie wymagane w obowiązującym stanie prawnym standardy usług. Placówka zapewnia podopiecznym warunki, na ile jest to możliwe zbliżone do domu rodzinnego i umożliwiające zaspokajanie potrzeb dzieci w sposób bardziej zindywidualizowany, dzięki funkcjonujących w ramach Zespołu Placówek trzech 14 - osobowych Domów dla dzieci.

Plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej obejmuje przede wszystkim realizację celów określonych w planie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań. Są one spójne i zależne od siebie. Zadania, zaplanowane do realizacji w okresie programowania: zwiększenie liczby rodzin zastępczych, rozwijanie oferty wsparcia wychowanków i opiekunów zastępczych, pomoc osobom usamodzielnianym, ścisła i efektywna współpraca różnych instytucji zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie odpowiada „duchowi” deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

Działania te mają zmierzać do systematycznego zwiększania liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w stosunku do pieczy instytucjonalnej, jak również utrzymania na wymaganym poziomie standardów usług przez placówki opiekuńczo-wychowawcze, przy jednoczesnym rozwijaniu nowych form rodzinnej pieczy zastępczej i zintensyfikowaniu działań zmierzających do umieszczania dzieci w rodzinach adopcyjnych, w momencie regulacji sytuacji prawnej.

Deinstytucjonalizację pieczy zastępczej muszą wspierać działania na rzecz profesjonalizacji „zawodu” rodzica zastępczego. Nie można także pominąć znaczenia oddziaływań profilaktycznych, mających służyć zapobieganiu zachowaniom zagrażającym prawidłowemu funkcjonowaniu dziecka i rodziny. Wszak, systematyczne podnoszenie świadomości i kompetencji rodzicielskich może w wielu przypadkach zapobiec umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

VII. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Zgodnie z treścią art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w Programie należy określić coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Limity, o których mowa poniżej zostały dostosowane do występujących potrzeb w zakresie zapewnienia opieki dzieciom pozbawionym możliwości funkcjonowania w rodzinie biologicznej i uwzględniają założenia wynikające z:

- planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej;
- konieczności zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej;
- potrzeby ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Podkreślić należy, że liczba nowoutworzonych rodzin zawodowych czy rodzinnych domów dziecka będzie zależna od ilości kandydatów do pełnienia tej funkcji oraz możliwości zabezpieczenia na ten cel środków finansowych w budżecie powiatu. Zakładamy, że w latach 2024 – 2026 zostaną stworzone warunki do powstania nowych rodzin zawodowych. Na koniec grudnia 2023 roku powiat radomski dysponował 8 rodzinami zastępczymi zawodowymi oraz 1 rodzinnym domem dziecka. Zakładamy, iż każdego roku powstaną kolejne zawodowe formy pieczy zastępczej, w których bezpieczne schronienie i szansę na szczęśliwe dzieciństwo znajdą następnym potrzebujące zastępczego domu dzieci.

Lata	2024	2025	2026
Limit rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka na dany rok kalendarzowy	12	13	15
W tym: Limit nowych rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka utworzonych w danym roku	3	3	3

VIII. Adresaci i realizatorzy Programu.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 adresowany jest do:

- Dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej;
- Usamodzielniających się wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- Rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- Kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka;
- Osób i podmiotów realizujących zadania w obszarze pieczy zastępczej.

Głównym podmiotem realizującym Program jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Przy realizacji przedmiotowego dokumentu, zakładamy współpracę z:

- ośrodkami pomocy społecznej;
- powiatowymi centrami pomocy rodzinie;
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi;
- ośrodkami adopcyjnymi;
- instytucjami oświatowymi;
- Kościołem;
- sądami i ich służbami pomocniczymi;
- podmiotami leczniczymi;
- organizacjami pożytku publicznego;
- lokalnymi mediami;
- wolontariuszami;
- innymi podmiotami.

IX. Finansowanie programu, termin realizacji.

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Radomskiego;
- z budżetu innych samorządów powiatowych;
- z budżetu Państwa;
- z budżetu samorządów gminnych;
- z budżetów innych podmiotów/partnerów działań;
- pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w ramach ogłaszanych przez różne podmioty

konkursów, programów, projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich.

Termin realizacji

Program będzie realizowany przez okres trzech lat tj. **2024-2026**. Realizacja poszczególnych zadań będzie miała charakter ciągły.

X. Monitoring i ewaluacja programu.

W okresie obowiązywania Programu będzie on przedmiotem monitoringu, polegającego na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o przebiegu procesu jego realizacji.

Przedmiotem ewaluacji będzie natomiast skuteczność podejmowanych działań, standard i dostępność usług, efekty realizacji celów w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Powyższe pozwoli dostrzec zmiany, jakie wywołała realizacja zaplanowanych zadań.

Zarówno monitoring, jak i ewaluacja Programu będzie służyć ocenie, czy przedmiotowy dokument odpowiada na potrzeby społeczne.

Głównym realizatorem i jednocześnie koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu, wzorem lat ubiegłych będzie dokonywał oceny realizacji Programu w corocznym, przedstawianym Radzie Powiatu sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu, którego częścią składową jest sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

„Gdyby na całym świecie zabrakło uśmiechu dziecka byłoby ciemno i mroczno, ciemniej i mroczniej niż podczas nocy bezgwiazdnej i bezksiężycowej. Ten jeden mały uśmiech rozwidnia życie”

Julian Ejsmond